

Maleriet viser Sindssygehospitalets første
Overlæge Frederik Lange – 1887-1907

Middelfart
Museumsforening
Medlemsblad 2026 / 2027

Forord fra formanden

Kære medlem

Velkommen til en ny sæson i Middelfart Museumsforening.

Når du sidder med dette blad i hånden – det kan man vel godt skrive, selv om bladet sandsynligvis er digitalt i år – håber jeg, at du allerede har fundet et par arrangementer i programmet, som du har lyst til at deltage i. Vi har igen forsøgt at sammensætte en sæson med spændende fortællinger, lokale personligheder og historier, der gør os lidt klogere på den egn, vi er en del af.

Noget af det bedste ved vores forening er, at den samler mennesker med en fælles interesse for lokalhistorien. Til fyraftensmøderne handler det naturligvis om foredragene, men lige så meget om snakken over kaffen, gensynet med kendte ansigter og de mange historier, der bliver delt, når det officielle program er slut. Det fællesskab er mindst lige så vigtigt som selve formidlingen af lokalhistorien.

I den kommende sæson fortsætter vi vores tætte samarbejde med Middelfart Museum. Museet er inde i en spændende udvikling, hvor bl.a. Danmarks psykiatrimuseum Mind endelig har slået dørene op. Som museumsforening er vi stolte af at være en del af det bagland, der siden stiftelsen i 1919 har støttet museets arbejde.

I bestyrelsen arbejder vi hele tiden på at finde emner og foredragsholdere, der både kan overraske og vække nysgerrigheden. Men de bedste idéer kommer ofte fra jer medlemmer. Derfor er du altid velkommen til at dele forslag til arrangementer eller fortælle os om personer og historier, som fortjener en plads i programmet.

Heldigvis oplever vi fortsat stor opbakning til vores arrangementer, og det er vi meget taknemmelige for. Den opbakning er med til at sikre, at vi også fremover kan skabe gode oplevelser og holde interessen for Middelfarts historie levende.

Hvis du har en ven, en nabo eller et familiemedlem, som interesserer sig for lokalhistorie, så tag dem gerne med til et af vores arrangementer. Det er ofte den bedste måde at opleve, hvad Museumsforeningen er – og måske få endnu et medlem med i fællesskabet.

Til sidst vil jeg gerne sige tak til bestyrelsen, Middelfart Museum, de mange frivillige og ikke mindst jer medlemmer. Det er jeres engagement og opbakning, der gør Museumsforeningen til et levende fællesskab.

Jeg håber, vi ses i løbet af sæsonen – og indtil da ønsker jeg jer rigtig god læselyst.

Kristian Gren

Formand, Middelfart Museumsforening

Indhold

Formandens beretning.....	5
Fotos fra arrangementer 2025-2026	8
Mind er åbnet – psykiatrihistorien har fået et nyt hjem.....	9
Museets afdelinger	13
Museets aktiviteter.....	17
Frivillig – bliv en del af fællesskabet	19
Godt naboskab.....	22
MOLF-kalender 2026.....	26
Museumsforeningens kalender.....	27
Fra Dannevirke til Fredericia 1864.....	29
Ny hjemmeside.....	31
Kassererens hjørne	32
Regnskab for året 2025	33
Bliv medlem.....	35
Bestyrelsen	36

Formandens beretning

Generalforsamlingen blev afholdt den 19. maj 2026 i Café Inga, hvor mange medlemmer var mødt op til en hyggelig aften med tilbageblik på årets aktiviteter.

Når jeg ser tilbage på sæsonen 2025/2026, gør jeg det med stor glæde. Vi har endnu en gang oplevet en flot opbakning til Museumsforeningens arrangementer, og det er netop medlemmernes engagement, der gør det muligt at skabe et aktivt foreningsliv med fokus på Middelfarts lokalhistorie.

I løbet af sæsonen har vi afholdt fire fyraftensmøder, et fællesarrangement med MOLF og igen haft fornøjelsen af at invitere i biografen sammen med Middelfart LokalTV og Panorama Bio. Det har givet en sæson med stor variation, hvor vi både har dykket ned i dramatiske begivenheder, lokalhistoriske fortællinger og spændende samlinger.

Brevings-sagen

Sæsonen begyndte med et foredrag af Erik Trolle om Brevings-sagen – et af de mest dramatiske kapitler i Middelfarts historie. Med afsæt i bogen *Den udspekulerede morder* fortalte han om dramaet på Lillebælt, hvor Erik Breving i 1957 slog fire mennesker ihjel. Det var et foredrag, der endnu en gang viste, hvordan lokalhistorien både kan være spændende og barsk.

Gamle Middelfart-film

Sammen med Middelfart LokalTV og Panorama Bio inviterede vi igen til visning af gamle film fra Middelfart. Denne gang var temaet byens udvikling i 1960'erne og 1970'erne med optagelser af den tidligere skolelærer Hugo Hasrud, som gennem mange år dokumenterede livet i Middelfart.

Interessen var så stor, at Panorama Bio måtte oprette ekstraforestillinger, og vi håber derfor, at samarbejdet kan fortsætte i den kommende sæson.

Tybrind Vig

Vores traditionsrige fællesarrangement med MOLF satte fokus på de enestående stenalderfund i Tybrind Vig. Hans Dal fra den lokale marinarkæologiske gruppe fortalte levende om opdagelsen i 1978 af en af Nordeuropas bedst bevarede undersøiske bopladser fra Ertebøllekulturen. Det blev en aften med spændende fortællinger om livet ved Lillebælt for mere end 6.000 år siden.

Fyraftensøl på Guldkronen

Årets første arrangement i 2026 foregik i lidt anderledes rammer, da vi besøgte Guldkronen. Henrik og Lotte tog imod os med øl, sang, historier og masser af gode anekdoter om både værtshuset og Middelfart.

Arrangementet var særdeles velbesøgt og viste, at lokalhistorie sagtens kan formidles i uformelle rammer.

Marinemaleren Christian Benjamin Olsen

I marts fik vi besøg af Preben Hejlesen, som fortalte om marinemaleren Christian Benjamin Olsen 1873-1935. Foredraget gav et spændende indblik i kunstnerens liv og værker, hans arbejde som porcelænsmaler og hans mange rejser.

Besøg på Strib Automobilmuseum

Sæsonens sidste arrangement gik til Strib Automobilmuseum, hvor Lars Hindsgaul Madsen viste rundt i den imponerende samling af veteranbiler og motorcykler, som hans far, Eigil Hindsgaul Madsen, gennem et helt liv havde opbygget.

Det blev en hyggelig eftermiddag med masser af gode historier om biler, købmandskab og lokalhistorie – naturligvis afsluttet med kaffe og kage.

Tak for opbakningen

På generalforsamlingen rettede jeg en stor tak til alle medlemmer, der bakker op om foreningens arrangementer. Det er jeres deltagelse, der gør arbejdet i bestyrelsen meningsfuldt og giver os lyst til hele tiden at udvikle nye aktiviteter.

En særlig tak gik også til Middelfart Museum og museumsdirektør Maiken Nørup for det gode samarbejde, til bestyrelsen for engagementet gennem året og ikke mindst til John Pedersen, som efter mange års arbejde i bestyrelsen valgte ikke at genopstille. John har gennem årene været både kasserer, redaktør af foreningens blad og nyhedsbrev samt administrator af foreningens Facebook-side. Hans store indsats fortjener en varm tak.

Tak til alle medlemmer for endnu et godt år i Middelfart Museumsforening. Vi glæder os til at se jer igen i den kommende sæson.

Fotos fra arrangementer 2025-2026

Du kan se uredigerede fotos fra arrangementerne 2025-2026 her:

<https://photos.app.goo.gl/Zcc4YNRuRvwUpMjk6>

Mind er åbnet

– psykiatrihistorien har fået et nyt hjem

Efter mange års idéudvikling, indsamling, fundraising og ombygning kunne MIND den 30. maj 2026 endelig åbne dørene i Teglårdsparken 17. Dermed har Middelfart fået et nyt museum – men også et sted, der vil mere end at vise psykiatrihistoriske genstande. MIND vil bruge historien til at åbne samtaler om psykisk lidelse, behandling, pårørende og mental trivsel i dag.

For medlemmerne af Middelfart Museumsforening er MIND ikke nogen nyhed. Mange har fulgt projektet fra de første visioner til de færdige udstillinger. Det nye er, at ambitionerne nu kan opleves i praksis: i en tidligere patientbygning fra Middelfart Sindssygehospital, hvor kvindelige

patienter tidligere boede, og hvor bygningens egne spor er blevet en del af fortællingen.

Det er en vanskelig historie at formidle. Psykiatrihistorien rummer både omsorg og kontrol, fremskridt og fejltagelser, faglige idealer og menneskelige omkostninger. Den kan let ende som en fortælling om, hvor galt man gjorde det før i tiden, og hvor meget klogere vi er blevet siden. MIND vælger en mere nuanceret vej. Patienter, pårørende og ansatte får plads side om side, og museet lægger ikke skjul på, at også nutidens psykiatri rummer dilemmaer uden enkle svar.

To etager – to perspektiver

Museets 600 kvadratmeter udstillinger er fordelt på to hovedfortællinger. I stueetagen, Anstaltens første tid, møder gæsterne ideerne bag de store sindssygeanstalter, deres drift, dagligliv og behandlingsformer fra slutningen af 1800-tallet og frem. På første sal, Vi taler om sindet, trækkes historien ind i nutiden gennem temaer som diagnoser, tvang, behandling og pårørendes rolle.

Arkitekturen understøtter også bevægelsen mellem fortid og nutid. Stueetagen har fået farver og materialer med afsæt i bygningens historie, mens første sal fremstår lysere og mere fleksibel. Den oprindelige hovedindgang er genåbnet, nye forbindelser er skabt mellem rummene, og en ny hovedtrappe binder huset sammen. Resultatet er ikke en kulisser, der forsøger at genskabe hospitalet, men en bygning, hvor det gamle stadig kan mærkes, samtidig med at der er skabt plads til et moderne museum.

Mennesket før systemet

Noget af det stærkeste ved MIND er ønsket om at lade menneskene træde frem bag diagnoserne og institutionen. Historiske genstande, lydfortællinger, kunst og personlige beretninger fortæller ikke kun, hvordan psykiatrien var organiseret, men også hvordan den blev oplevet.

En gammel frisørstol bliver f.eks. en fortælling om mere end hårpleje. Frisørsalonen kunne skabe et rum for berøring, nærvær og tillid mellem en ansat og en patient. En såmaskine fortæller om arbejdet som en del af behandlingen og om fællesskabet omkring de daglige opgaver. Andre steder møder gæsterne kunst skabt af indlagte og nutidige stemmer fra mennesker med egne erfaringer med psykisk sygdom.

Museet forsøger dermed ikke at give én facitliste. Rundt i udstillingerne møder gæsterne spørgsmål og brudstykker af "fordommenes mur", som inviterer til at se problemstillinger fra flere sider. Børneguiden bygger på samme tanke: Her er det børnene, der gennem filosofiske spørgsmål leder de voksne gennem udstillingen.

Mere end en udstilling

MINDs ambition rækker ud over de faste udstillinger. I kælderens er der indrettet møde- og aktivitetsrum til foreninger og fællesskaber, mens Café MIND og haven giver plads til den uformelle samtale og pausen efter de mange indtryk.

Haven er anlagt med afsæt i en haveplan fra 1899 og i den tidlige tanke om, at natur, bevægelse og frisk luft kunne have betydning for sindet. Her er blandt andet sanseoplevelser, opholdssteder og mulighed for at gå videre ud i Teglårdsparken. Haven er ikke blot pynt omkring museet, men en del af dets budskab: At omgivelser, ro, aktivitet og fællesskab har betydning for vores trivsel.

"Vi vil give gæsterne en god oplevelse, men også noget at tænke over og tale videre om, når de går herfra."

– Maiken Rude Nørup, direktør for Middelfart Museum

Det er en præcis formulering af museets opgave. MIND skal ikke alene gøre os klogere på psykiatriens fortid. Det skal også gøre os mere nysgerrige på hinanden og mindre sikre på vores egne hurtige forklaringer.

En åbning – og en begyndelse

Med åbningen er en mangeårig vision blevet til virkelighed. MIND varetager nu Danmarks største samling af psykiatrihistoriske genstande, men museets betydning vil ikke kun blive målt på samlingen eller de nyindrettede kvadratmeter. Den afgørende prøve bliver, om MIND udvikler sig til det levende mødested, som visionen har været: et sted, hvor skoleklasser, pårørende, fagfolk, foreninger, mennesker med egne erfaringer og almindeligt nysgerrige besøgende kan mødes om en historie, der angår os alle.

Projektet er blevet muligt gennem et bredt samarbejde mellem museum, kommune, region, fonde og lokale aktører. Nu begynder den næste del af arbejdet: at fylde huset med besøgende, aktiviteter, samtaler og nye perspektiver.

Museets afdelinger

Middelfart Museum

Algade 8, 5500 Middelfart

Tlf.: 64 41 47 41

www.middelfart-museum.dk

info@middelfart-museum.dk

Kontoret har åbent: Mandag-fredag kl. 09-14

Lukket 23. og 24. dec., mellem jul og nytår og på helligdage.

Telefontid: Mandag-fredag kl. 10-13.

Jollehusene ved Gl. Havn

Havnegade 98, Middelfart

Åbent: Udstillingen kan ses, når Lillebæltsværftet har åbent. **Fri entré.**

I tilknytning til Lillebæltsværftet har Middelfart Museum og Museerne i Fredericia indrettet en lille udstilling, der fortæller om områdets maritime historie. Her fortælles om den lokale søfart og om de smukke-joller, der blev brugt til marsvinsfangst og fiskeri.

Café Inga og museumsbutikken

Algade 8, Middelfart

Åbent: 19. maj-12. september og 13.-17. oktober
(efterårsferien uge 42)

Tirsdag-fredag kl. 12-16

Lørdag kl. 11-17 - Søndag og mandag lukket

Museets café er opkaldt efter frk. Inga Jørgensen, hvis familie havde pensionat på Grimmerhus fra 1925 til 1991. Caféen er indrettet med møbler og service fra pensionatet, og her kan du nyde en kop kaffe og en hjemmebagt kage.

I **museumsbutikken** finder du et bredt udvalg af gammeldags legetøj, porcelæn, træting, bøger, engelske tekstiler, plakater, kort, bliklegetøj, slik m.v.

Middelfart Byarkiv

Algade 8, Middelfart (indgang gennem slippen)

Åbent: Tirsdag og torsdag kl. 10-14.

Lukket på helligdage samt mellem jul og nytår.

Middelfart Byarkiv tager vare på kilderne til byens og egnens historie fra ca. 1860 og frem til i dag. Alle er velkomne på læsesalen, hvor det er muligt at se arkivalier fra privatpersoner, virksomheder og foreninger samt fotografier, aviser og kortmateriale.

Udstilling om Den Gamle Lillebæltsbro

Galsklintvej 2, Middelfart

Åbent: Når Velkomstcentret ved Bridgewalking har åbent.

Fri entré. I Velkomstcentret ved Bridgewalking fortæller en lille udstilling historien om Lillebæltsbroen med de forskellige byggefaser, tekniske udfordringer og arbejdsforhold fra første spadestik i 1925 til indvielsen 14. maj 1935.

Peberkagebyen

Algade 8, Middelfart

Åbent: Fra den 13. november til 20. december
Tirsdag-fredag kl. 12-16 samt lørdag-søndag kl. 11-17

Peberkagebyen. En hel by bagt i peberkagedej. Det er, hvad der møder dig, når du træder inden for i Peberkagebyen. Gå på opdagelse i Peberkagebyen – smag en dejlig kage – lad børnene løse sjove opgaver og gåder.

Mind – Danmarks psykiatrimuseum

Teglårdsparken 17, Middelfart

Åbent: Tirsdag til søndag kl. 10-17.

Lukket: Mandag

Middelfart Museum har i mange år haft psykiatrihistorie som et særligt fokusområde. Nu er det tid til at fortælle flere historier om og fra psykiatrien. Derfor vil Mind være et nyt museum med større fokus på, hvordan psykiatrien har udviklet sig i Danmark, og hvordan psykiatrien er oplevet af ansatte, pårørende og patienter.

Henner Friisers Hus

Brogade 8, Middelfart

Åbent: 19. maj til 12. september +

13.-17. okt. 2026

Tirsdag-lørdag kl. 12-16. (Søndag og mandag lukket)

Henner Friisers Hus er et smukt renæssancehus og et af Middelfarts ældste borgerhuse, opført omkring år 1580. Den nyrestaurerede bygning rummer på tre etager fortællinger om huset, byen, marsvin, marsvinefangst og de særlige historier fra Middelfart og opland i 500 år.

Museets aktiviteter

Du kan følge med i museets aktiviteter på <https://www.middelfart-museum.dk/aktiviteter>

Du kan se sommerens guidede ture og rundvisninger her:
<https://www.middelfart-museum.dk/aktiviteter/guidede-ture-og-byvandring>

Aktiviteter

Rundvisning med Elsemarie Døssing

På følgende dage vil der være rundvisning i udstillingen "Middelfart Lervarefabrik" af Elsemarie Døssing, som står bag udstillingens indhold samt bogen "Uden kongelige stempler". Bogen kan købes i museumsbutikken.

- Lørdag den 15. august klokken 14
- Lørdag den 5. september klokken 14
- Torsdag den 15. oktober klokken 11 (for børn)

Sindssyg God Søndag

Deltag i minifestivalen 'Sindssyg God Søndag', søndag den 16. august kl. 11-16 i Teglgårdsparken. Der er masser af både underholdning og læring. Det bliver sindssygt godt!

Æbletag lørday den 10. oktober 2026

Markedsday i æblets tegn. Se historien om æblet på Vestfyn på museet.

Café Inga serverer gammeldags æblekage med flødeskum, og museumsbutikken har både kort, plakater og andre varer med æblet som tema.

Fri entré i udstillingen i Algade 8 og Henner Friisers Hus, Brogade 8.

Efterårsferie for børn 2026

Alle børn kan i uge 42 prøve lykken i museets historiejagt. Der er varm kakao og cookie til alle dygtige detektiver!

Det koster 20 kr. at deltage i historiejagten, men der er fri entré i udstillingerne i Algade 8 og Henner Friisers Hus, Brogade 8.

Arkivernes dag lørday den 14. november

Middelfart Byarkiv

Algade 8, Middelfart

Lørday den 14. nov. kl. 10 – 15

Peberkagebyen og juleudstillingen

Træd ind i en fortryllende peberkageverden.

Både børn og voksne fra lokalområdet bidrager til den imponerende Peberkageby.

Frivillig – bliv en del af fællesskabet

Middelfart Museum er meget mere end bygninger, udstillinger og historiske genstande. Museet er et levende fællesskab, hvor engagerede frivillige hver dag er med til at bevare, formidle og udvikle fortællingen om Middelfart og områdets historie.

Vores frivillige er en uvurderlig del af museet. Nogle byder gæster velkommen som kustoder, andre registrerer arkivalier, formidler lokalhistorie eller arbejder med særlige kulturhistoriske emner. Mange har stor faglig viden og et indgående lokalkendskab, men det er bestemt ikke en forudsætning for at være med.

Vi søger løbende nye frivillige i alle aldre. Det vigtigste er ikke, hvad du kan på forhånd, men at du har lyst til at engagere dig, lære nyt og blive en del af et inspirerende fællesskab. Der er plads til alle, og du er meget velkommen til at deltage i én eller flere af museets arbejdsgrupper.

"Vi kan tilbyde spændende og meningsfulde opgaver i et uformelt og inspirerende miljø. Vi stiller ingen særlige krav – det vigtigste er lysten til at engagere sig og blive en del af det værdifulde fællesskab, huset er kendt for."

– Maiken Nørup, museumsdirektør

Arkivgruppen

Arkivgruppen arbejder med museets historiske samlinger og byarkivet. Her registreres fotografier, arkivmateriale ordnes, negativer gennemgås, og historiske kilder digitaliseres. Gruppen renskriver også folketællinger og kirkebøger, som bliver tilgængelige på nettet til glæde for slægtsforskere og andre historieinteresserede.

Henner Friisers Hus

I det smukke renæssancehus fra omkring 1580 møder de frivillige museets gæster som kustoder og formidlere. Gruppen er med til at fortælle historien om Henner Friisers Hus og skabe gode oplevelser for de mange besøgende.

Café Inga og museumsbutikken

Her er de frivillige museets ansigt udadtil. Gruppen tager imod gæsterne, hjælper i museumsbutikken og er med til at skabe en hyggelig og imødekomende atmosfære. En dedikeret bagegruppe sørger desuden for de hjemmebagte lækkerier, som serveres i Café Inga.

Psykiatrigruppen

Psykiatrigruppen arbejder med at indsamle, bevare og formidle historien om Middelfart Sindssygehospital og udviklingen af psykiatrien i Danmark. Gruppen har gennem mange år opbygget en omfattende viden og indsamlet

genstande, fortællinger og historisk materiale, som danner grundlag for museets formidling. De frivillige har desuden spillet en central rolle i udviklingen af Danmarks Psykiatrimuseum MIND og bidrager fortsat med både viden og engagement.

Har du lyst til at være med?

Som frivillig på Middelfart Museum bliver du en del af et stærkt fællesskab, hvor historie, mennesker og engagement går hånd i hånd. Du får mulighed for at gøre en forskel, møde nye mennesker og være med til at bevare og formidle vores fælles kulturarv.

Har du lyst til at høre mere om mulighederne for at blive en del af fællesskabet, er du altid velkommen til at kontakte Middelfart Museum.

Godt naboskab

Af Kaj Habekost

Ved årsskiftet 1897/98 havde Peter H. J. Hess købt en stor grund i landlige omgivelser lige ned til Lillebælt, langt fra købstadens støj, røg og møg. Her ville han i de kommende år opføre sin herskabelige villa "Hesslund".

I 1898 solgte avlsbruger Søeborg nabogrunden til H. P. Prior og Hermann Raffel som repræsentanter for "Nordiske Kabel- og Trådfabriker". Dermed havde Hess udsigt til at blive nabo til byens nye store arbejdsplads. Et naboskab som i de kommende år skulle blive fyldt med klager og beklagelser.

I april 1899 begyndte den nye fabriks produktion. Allerede i maj fandt Hess det nødvendigt at klage til byens sundhedskommission over fabrikkens udtømning af latrinspande, som skete i et filter anbragt på fire fods dybde. Begrundelsen for klagen var *"at de faste Excrementer, naar de udtømmes paa saa lav Vandstand, mere eller mindre flyde omkring paa Vandoverfladen, tilsviner Forstrand og Strandbred, samt umuliggør Badning."* Hess håbede, at kommissionen ville tage initiativer, så man undgik disse uhumskheder.

I 1902 udviklede forholdet mellem de to naboer sig til en hel lille fejde, som blev udkæmpet i byens aviser.

Tidligt på sommeren beklagede en "Spadserende" sig over, at *"En stor Del af den meget yndede og smukt beplantede Spadseresti til Banegaarden indhylles næsten daglig i en kvælende, for øjnene ubehagelig og for Aandedrætsorganerne vistnok skadelig Røg"*.

Ikke blot de spadserende, men også beplantningen langs (Gammel) Banegårdsvejen tog ifølge den "Spadserende" skade som følge af zinkdampe fra fabrikken. Men ikke blot mennesker og træer, også havet blev påvirket af fabrikkens virke, for hvor længe endnu kunne fabrikken fortsat forgifte Lillebælt med sit syrevand?

I slutningen af juli tog direktør Prior kraftigt til genmæle i et lettere polemisk indlæg. Prior mente, at zinkstøvet på træernes blade kunne sammenlignes med det vejstøv, som hvirvledes op på tørre dage, at fabrikkens skorsten næppe røg mere end andre skorstene, og at fabrikkens afløbsforhold var så gode, som de kunne blive. *"Idet hele taget tror jeg ikke, der er nogen særlig Anledning til at Klage over Forholdene ved Kabelfabriken i Middelfart"*.

Fabrikken gjorde, hvad den kunne inden for dens økonomiske og tekniske muligheder. Og byens borgere måtte indstille sig på, at en så stor fabrik ikke kunne undgå at genere sine omgivelser. Det *"må dog staa klart for Byens Indvaanere, som ønsker Byens Trivsel og Udvikling, at netop denne Udvikling fører ulemper med sig, som man kun kan undgaa ved at flytte paa Landet"*.

Priors indlæg foranledigede Hess til at gribe pennen og i byens aviser offentliggøre en klage, som han havde sendt til Nordiske Kabel- og

Traadfabrikers bestyrelse og byens sundhedskommission. Som ejer af nabogrunden, hvor han ville opføre en større villa, følte han sig "brøsthølden".

Naboskabet med fabrikken gjorde efter hans opfattelse ophold i haven umuligt på grund af kvælende zinkdampe som følge af uds melting af zinkaffald, kvælende røg fra selvantændte affaldsbunker og støv fra en vold bestående af jord, aske, savsmuld m.m. Hvis der ikke blev rettet op på forholdene på fabrikken, følte Hess, at han kunne blive nødsaget til at opgive at bygge på grunden. *"Det sidste gør jeg meget nødig, men tvinges jeg dertil, kan ingen fortænke mig i, at jeg søger mig et Opholdssted, hvor jeg er sikret mod generende Naboskab"*.

Men man skal jo ikke kaste med sten, hvis man ...

Dagen efter Hess' klagesang, bragte avisen et indlæg fra "Nogle af Hr. Hess' Naboer" under overskriften "Ulemperne ved P. Hess' Fabrik". Røgen og støvet fra Hess' fabrik, der lå midt inde i byen, havde ifølge "naboerne" gennem årene generet de omliggende haver og huse, og *"voldt mangen en Husmoder stor Sorg ved helt at ødelægge hendes Vask"*.

Naboerne forventede nu, at Hess ville gennemføre alle de foranstaltninger, han nu krævede af kabelfabrikken, herunder at forhøje fabrikkens skorsten. For *"Hvad han kræver af andre, maa andre selvfølgelig ogsaa kræve af ham"*.

Straks greb Hess atter pennen. Det anonyme "overfald" fra såkaldte naboer overraskede ham, for han havde jo altid levet i fred med naboerne. Var de kommet med klager til ham, "deres gamle bysbarn", så havde han altid søgt at efterkomme de berettigede klager. I øvrigt fulgte hans fabrik alle regler i bygningsloven, sundhedsvedtægten og fabriksloven. Fabrikken var i teknisk og sanitær henseende faktisk helt up-to-date, ifølge Hess.

I en sidste replik slog Prior fast, at Hess' klagepunkter skød langt over målet, og at sagen kunne være klaret på en mere smidig måde. Skønt Hess kunne forvente et svar fra Nordiske Kabel- og Traadfabrikers bestyrelse, ville Prior dog kommentere de enkelte punkter i Hess' klage. Røgen, som ved vestenvind ville genere Hess, ville ved østenvind ramme Priors villa og have, men Prior havde aldrig følt sig generet af røgen eller asken.

Den selvantændte affaldsbunke var jo et forholdsvis forbigående, uskyldigt uheld. Volden, som Hess klagede over, var en ganske almindelig opfyldning med jord, slagger m.m. for at få terrænet i niveau. Hvis der var savsmuld i volden, havde mængden været ubetydelig, og hvis det havde støvet, havde det kun været forbigående og ikke noget at gøre et stort nummer ud af. Nej *"Saa meget hellere forbyde Landevejene at støve, for her ligger dog en kilde til vedvarende Ærgelser, som Sundhedsavtoriteterne sikkert kunne forhindre ved at paabyde samtlige Veje i Hr. Hess' Nærhed asphalterede"*.

Skønt grunden nu ikke længere lå langt fra røg, støj og møg, opgav Hess den ikke. Efter århundredeskiftet opførte han sin pragtvilla som nabo til kabelfabrikken.

MOLF-kalender 2026

Se også [Molf.nu/program](https://molf.nu/program)

Sept. – Middelfarts vandforsyning gennem tiden

Mandag den 14. september 2026 kl. 19.00 – 21.15

Foreningshuset Østergade, Østergade 33, Middelfart

EWII-vand fortæller om Middelfart Vandforsynings historie med vægt på den tid de har leveret vandet.

Okt. – Traaden

Mandag den 19. oktober 2026 kl. 19.00 – 21.15

Gl. Banegårdsvej 29, 5500 Middelfart

Besøg på Traaden, der er Middelfarts nye samlingssted i en af NKTs gamle haller. Direktør for Brobygning Middelfart, Lene Lawaetz fortæller om arbejdet med at udvikle Traaden.

Nov. – Fra Dannevirke til Fredericia

Mandag den 9. november 2026 kl. 19.00

Middelfart Sparekasse - Havnegade 21, 5500 Middelfart

Billetter på midspar.dk/historie (fra 1. oktober)

Fællesarrangement med Middelfart Museumsforening hvor emnet er den anden Slesvigske krig

Dec. – julehygge med MOLF

Mandag den 7. december 2026 kl. 19.00 – 21.15

Foreningshuset Østergade, Østergade 33, Middelfart

Julehygge med god underholdning, fællessang og kaffebord.

Oldemand fra Marsvinslauget Allan Buch vil fortælle om laugets historie og marsvinets betydning for Middelfart.

Museumsforeningens kalender

Aug. – Rundvisning på Mind

Mandag den 31. august 2026 kl. 16.30

Teglgårdsparken 17, 5500 Middelfart

Tilmelding via arrangementer på middelfart-museumsforening.dk

Særlig rundvisning på Mind ved Museumsdirektør *Maiken Nørup*. Forbeholdt medlemmer af Middelfart Museumsforening

Nov. – Fra Dannevirke til Fredericia

Mandag den 9. november 2026 kl. 19.00

Middelfart Sparekasse - Havnegade 21, 5500 Middelfart

Billetter på midsp.dk/historie (fra 1. oktober)

Fællesarrangement med MOLF hvor emnet er den anden Slesvigske krig

Se omtale af arrangementet senere i dette magasin

Feb. – Middelfarthistorier

Tirsdag den 2. februar 2027 kl. 16.30

Middelfart Sparekasse - Havnegade 21, 5500 Middelfart

Kom med bag projektet [Middelfarthistorier.dk](https://middelfarthistorier.dk), hvor byarkivar *Alexander Styhr Kristensen* vil fortælle mere om baggrunden og lave nedslag i udvalgte historier fra Middelfart.

Mar. – Epidemier, konflikter, mord og henrettelser

Onsdag den 3. marts 2027 kl. 16.30

Middelfart Sparekasse - Havnegade 21, 5500 Middelfart

I 1700-tallet var Middelfart måske en lidt stillestående købstad med under 1.000 indbyggere. Men byens historie fra perioden rummer både epidemier, konflikter, mord og henrettelser. I dette oplæg vil *Kaj Habekost* præsentere os for nogle af de mennesker, der levede i Middelfart i 1700-tallet, og hører om rig og fattig, succes og fiasko, liv og død.

Apr. – Hvad hånden former...

Torsdag den 8. april 2027 kl. 16.30

Middelfart Sparekasse - Havnegade 21, 5500 Middelfart

Håndværk og håndværkere i Middelfart i 1800-tallet ved *Lisbeth Vognsen*

I den lille købstad Middelfart ernærede mange mennesker sig med håndværk omkring midten af 1800-tallet.

I billedforedraget fortæller Lisbeth Vognsen om de håndværk, der var nødvendige i en færge- og søfartsby som Middelfart, og om de håndværk, der prægede hverdagen – f.eks. brygger, murer, skomager, bager, smed, brændevinsbrænder og slagter. Hun fortæller også kort om Håndværkerforeningens stiftelse og virke.

Om hvert af de udvalgte håndværk fortælles om deres historie, arbejdsmetoder samt om en person, der har virket med håndværket.

Foredraget bygger på bogen: "*Hvad hånden former...*" skrevet af foredragsholderen.

Maj – Generalforsamling

Mandag den 10. maj 2027 kl. 19.00

Middelfart Museum – Algade 8, 5500 Middelfart

Fra Dannevirke til Fredericia 1864

Fællesarrangement med MOLF og Middelfart Museumsforening

Mandag den 9. november 2026 kl. 19.00 – 21.15

Middelfart Sparekasse - Havnegade 21, 5500 Middelfart

Kom med når kulturarvsinspektør Mikael Holdgaard Nielsen fra Fredericia Museum fortæller om den anden Slesvigske krig fra 1. februar til 30. oktober 1864.

Krigen var et opgør mellem Danmark på den ene side og Østrig og Preussen på den anden side. Baggrunden for krigen var de nationale bevægelser i hhv. Danmark og de tyske stater, som tørnede sammen i spørgsmålet om det nationalt blandede hertugdømme Slesvigs skæbne.

I foredraget følger vi den danske hær fra Dannevirke til Fredericia og Vestfyn. Der vil blive lagt vægt på de militære operationer ved såvel Fredericia som på Vestfyn.

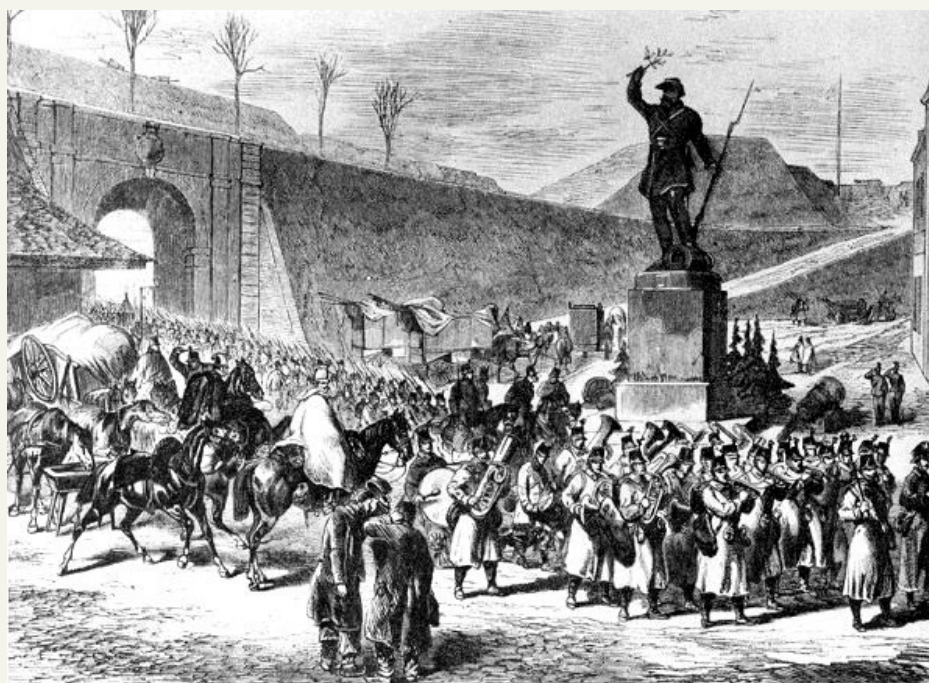
Arrangementet foregår i Middelfart Sparekasse, Havnegade 21 i Middelfart og kræver billet.

Billetsalg

Billetter kan købes på Middelfart Sparekasses hjemmeside midsp.dk/historie fra 1. oktober

Billetterne vil blive udbudt til salg fra den 1. oktober 2026 for medlemmer af MOLF og Middelfart Museumsforening. Fra den 4. november er billetsalget åbent for alle.

Prisen er 25 kr. + gebyr og inkluderer kaffe og kage.

Ny hjemmeside

På [Middelfart-museumsforening.dk](https://middelfart-museumsforening.dk) kan du fremover følge med i Museumsforeningens virke.

Her finder du alle de praktiske oplysninger om foreningen, nyheder og information om vores arrangementer.

Du finder også en formular, hvor du kan tilmelde dig foreningens nyhedsbrev, så du løbende bliver orienteret om nyt og vores arrangementer – direkte i din indbakke.

Sideløbende med hjemmesiden og nyhedsbrevet kan du også holde dig orienteret via foreningens Facebook-side.

Vi håber, du vil tage godt imod hjemmesiden, og alle kommentarer og forslag til forbedringer er velkomne.

Tilmeld dig nyhedsbrevet

Vi sætter pris på, hvis du tilmelder dig vores nyhedsbrev på Museumsforeningens hjemmeside: <https://middelfart-museumsforening.dk/> Når du gør det, vil vi løbende holde dig orienteret om foreningens aktiviteter pr. e-mail. Du kan altid framelde dig nyhedsbrevet igen, hvis du ønsker det.

Kassererens hjørne

Kontingent

Fornyelse af medlemskab sker ved indbetaling af kontingentet.

Kontingentet er fastsat til 150 kr. årligt pr. person. Indbetal venligst senest 1. oktober 2026.

Betalingen kan foregå på følgende måder:

- Betaling via netbank: reg.nr. 0755, konto 7551790958
- Betaling via MobilePay nr. 478395
- Henvendelse til kasserer Vita Horsmark og Kaj Habekost
- Indbetaling til Museet, Algade 8 ved personlig henvendelse.

Husk at anføre navn og e-mail ved betaling.

Medlemskort

Betaling af kontingent fungerer som dit medlemskort. Når kassereren har registreret betalingen, vil du modtage en mail med et digitalt medlemskort. Du kan også altid medbringe en kvittering for betaling.

Regnskab for året 2025

Resultatopgørelse

	2023	2024	2025
<u>Indtægter</u>			
Kontingenter 271medl.	20.900,00	21.600,00	23.310,00
Entreindtægter fyraftensmøde	4.881,00	17.330,00	19.462,50
Salg af bøger		90,00	
Renteindtægt	0,00	125,08	29,58
Indtægter ialt	25.871,00	39.055,08	42.802,08
<u>Udgifter</u>			
Arrangementer	5.669,96	25.395,50	25.282,50
Annoncer	4.975,00	0,00	
Administration	1.414,70	3.384,15	3.001,65
Gebyrer	11.315,73	992,86	987,54
Repræsentation	0,00		
Gaver	5.495,00	1.650,00	990,00
Kontingenter (Sammus)	742,00	722,00	738,00
Sammus kursus	0,00		
Udgifter ialt	9.142,39	32.144,51	30.999,69
Årets resultat	16.728,61	6.910,57	11.802,39

Status

	31.12.2023	31.12.2024	31.12.2025
Aktiver			
Kassebeholdning	1.310,50	42,50	300,50
Middelfart Sparekasse	59.349,27	67.527,84	79.072,23
Brogade 8, Middelfart			
Henner Friisers Hus *)	1.350.000,00	1.350.000,00	1.350.000,00
Aktiver i alt	1.410.659,77	1.417.570,34	1.429.372,73

*) off.vurdering 01-10-2020

Passiver

Egenkapital primo	393.931,16	1.410.659,77	1.417.570,34
Årets resultat	- 16.728,61	6.910,57	11.802,39
Passiver ialt	410.659,77	1.417.570,34	1.429.372,73

Middelfart den

Kasserer John Pedersen

Regnskabet er d.d. revideret ved stikprøvevis kontrol af bilag m.v.
Sparekassebeholdning er fundet i overensstemmelse med kontoudtog og
kassebeholdningen er tilstede.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger.

Middelfart den

Middelfart den

Revisor Jørgen Færch

Revisor Grethe Skovhus

Bliv medlem

Nye medlemmer kan betale 150 kr. via **MobilePay til 478395**

Husk navn, adresse og e-mail i forbindelse med betalingen.

Du kan også sende en mail mærket ”medlem” til medlem@middelfart-museumsforening.dk, så kvitterer vi med et svar, der indeholder oplysninger om, hvordan du betaler.

Du kan også vælge at benytte formularen på vores hjemmeside middelfart-museumsforening.dk.

Endelig kan indmeldelse også ske ved personlig henvendelse i museumsbutikken på Middelfart Museum eller ved fremmøde til Museumsforeningens arrangementer.

Medlemsfordele

- Medejskab af Henner Friisers Hus — det eneste private hus i Middelfart, der er over 430 år med sjælen i behold
- Årligt medlemsblad med artikler om lokalhistorien
- Invitationer til foredrag, byvandring og andre arrangementer
- Kaffe og kage til 25 kr. i forbindelse med Museumsforeningens arrangementer – ikke medlemmer betaler 50 kr.
- Gratis adgang til Middelfart Museum i Algade 8 og Henner Friisers Hus (normalpris 50 kr. for begge)
- Adgang til Mind til en reduceret pris på 75 kr. (normalpris 125 kr.)
- Del af det omfattende historiske netværk i Middelfart Kommune
- Mulighed for at støtte formidlingen af byens kulturarv direkte

Bestyrelsen

Formand: Kristian Gren

Karensvej 41, 5500 Middelfart
e-mail: krg@midspars.dk
tlf.: 2790 0511

Næstformand: Ib Gorm Pedersen

Algade 6, 5500 Middelfart
e-mail: igp@middelfartadvokaterne.dk
tlf.: 6441 0052 / 4021 5252

Kasserer: Vita Horsmark og Kaj Habekost

Vita Horsmark

Tunøvænget 13
e-mail: vitahorsmark@stofanet.dk
tlf.: 24 61 10 18

Kaj Habekost

Rømøvænget 89
e-mail: habekost@email.dk
tlf.: 22 58 98 80

Bestyrelsesmedlem: Jens Jørn Mahler

Rømøvænget 17
e-mail: jjvmahler@gmail.com
tlf.: 20 20 88 02

Bestyrelsen udpeger tre medlemmer til Middelfart Museums bestyrelse. For 2026 / 2027 er valgt: Jens Backer Mogensen, Kristian Gren og Ib Gorm Pedersen. Vedtægter for Middelfart Museumsforening kan hentes på Museets hjemmeside.